

**ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВИТИ
«УНІВЕРСИТЕТ КОРОЛЯ ДАНИЛА»**

**Факультет суспільних і прикладних наук
Кафедра української філології
Кафедра психології та суспільствознавчих дисциплін
імені академіка УАН о. Івана Луцького**

ЗАТВЕРДЖЕНО:

Проректор з методичної роботи

 Ярослав ШТАНЬКО

«30» 2024 р.

**РИТОРИКА
СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

Галузь знань	05 Соціальні і поведінкові науки
Спеціальність	053 Психологія
Освітньо-професійна програма	«Психологія»
Освітній рівень	перший (бакалаврський)
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська

Івано-Франківськ

РОЗРОБНИК:
доцент кафедри української філології,
к. філол. н., доцент

Уляна СОЛОВІЙ

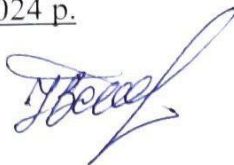
асистент кафедри української філології,
к. філол. н.

Ольга КОСТРИБА

ЗАТВЕРДЖЕНО:
на засіданні кафедри української філології
протокол № 1 від 29 серпня 2024 р.

Завідувач кафедри

Інна ВАРВАРУК

УЗГОДЖЕНО:
на засіданні кафедри психології та суспільствознавчих дисциплін
імені академіка УАН о. Івана Луцького
Протокол № 1 від _____ 2024 р.

Завідувач кафедри

Наталія ГУМЕНЮК

Гарант ОПП

Наталія ГУМЕНЮК

СХВАЛЕНО:
на засіданні Науково-методичної ради, протокол № 1 від 30.08 2024 р.

e-mail	soloviy.uljana@ukd.edu.ua
Номер аудиторії чи кафедри	кафедра української філології, авд. 202
Посилання на сайт	https://ukd.edu.ua/dovidnik/kafedra-perekladu-ta-filologii
Сторінка курсу в СДО	https://online.ukd.edu.ua/course/view.php?id=3811

ВСТУП

Анотація навчальної дисципліни «Риторика»

Метою вивчення дисципліни «Риторика» є знання основ класичної і сучасної риторики як науки про мисленнево-мовленнєву діяльність, спрямовану на переконання, вплив, досягнення певних цілей у процесі мовної комунікації, а також формування у студентів умінь і навичок продукувати та виголошувати різнотипні тексти відповідно до мети й умов спілкування в процесі їхньої майбутньої професійної діяльності.

Досягнення цієї мети передбачає вирішення комплексу **завдань**:

- оволодіти знаннями, що складають зміст риторики як науки, усвідомити й запам'ятати систему понять, опанувати риторичну термінологію;
- вивчити історію і джерела риторики;
- ознайомитися зі зразками промов якнайбільшого кола визначних ораторів минулого і сучасності з тим, щоб максимально використати їх досвід;
- оволодіти методом риторичного аналізу текстів різних типів промов, навчитися членувати текст, точно визначати тему, докази, мовні засоби /тропи і фігури/, доцільність кожного слова;
- використовуючи свої знання та досвід інших промовців, навчитися створювати тексти різних типів промов на потрібну тему і для різних ситуацій;
- виробити в собі уважне та критичне ставлення до свого власного мовлення і суспільної мовної практики.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати**:

- особливості й характеристики етапів діяльності оратора – закони винаходу думки, класифікації розділів і видів ораторського виступу;
- методи підготовки публічного виступу, особливості створення промов різних типів;
- секрети техніки мовлення, правила дихання під час публічного виступу; анатомію мовленнєвого апарату (органів дихання, гортані, органів артикуляції);
- форми, види, засоби переконання в процесі ведення диспуту, полеміки, дебатів;
- проблеми, які стосуються мовного опрацювання й розуміння текстів правових актів;
- основні напрями, ідеї й проблеми ораторської майстерності;
- навички самоконтролю за дотриманням мовних норм у процесі комунікації;
- найпоширеніші мовні/мовленнєві помилки інтерференційного типу, способи їх усунення;
- правила нормативного вживання мовних засобів у різних сферах комунікації українською мовою.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **вміти**:

- доречно та правильно використовувати різні мовні засоби відповідно до комунікативних ситуацій;
- складати партитуру тексту;

- створювати наукові тексти професійного спрямування, складати план, конспект, реферат тощо, робити необхідні нотатки, витяги;
- розвивати комунікативні компетенції, необхідні у професійному спілкуванні;
- моделювати спілкування з різними людьми й аудиторіями;
- будувати тактику виступу й аргументації, знаходити й усувати логічні помилки публічного виступу;
- правильно підбирати й застосовувати інтонаційно-виразні засоби мовлення, урізноманітнювати механізми наочності слова;
- вільно користуватися функціональними стилями та їхніми підстилями у навчальній діяльності і професійному вжитку;
- працювати з навчальною та довідковою літературою;
- вести діалог, дискусію на фахову тему;
- оформлювати вилучену з вітчизняних та іноземних джерел інформацію у вигляді реферату, наукової доповіді, письмового чи усного перекладу, анотації тощо;
- укладати бібліографічні списки;
- користуватися традиційними та електронними словниками.

Компетентності та результати навчання, яких набувають здобувачі освіти внаслідок вивчення навчальної дисципліни (шифри та зміст компетентностей та програмних результатів навчання вказано відповідно до ОПП «Психологія» (2024/2025)).

Шифр та назва компетентності	Шифр та назва результату навчання
<p>ІК. Здатність розв’язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов.</p> <p>ЗК 1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК 4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.</p> <p>ЗК 7. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).</p> <p>ЗК 8. Навички міжособистісної взаємодії.</p> <p>ЗК 9. Здатність працювати в команді.</p>	<p>ПРН 1. Здатність дотримуватися норм професійної етики.</p> <p>ПРН 2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.</p> <p>ПРН 4. Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.</p> <p>ПРН 6. Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження.</p> <p>ПРН 7. Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки.</p>

СК 1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.	ПРН 8. Презентувати результати власних досліджень усно/письмово для фахівців і нефахівців.
СК 6. Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження.	ПРН 9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних засад і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання (зокрема, щодо організації заходів раннього втручання).
СК 8. Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову, в т.ч. особам які отримали психологічні травми, зокрема внаслідок війни).	ПРН 10. Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника.
СК 10. Здатність дотримуватися норм професійної етики.	ПРН 13. Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.
	ПРН 14. Ефективно виконувати різні ролі у команді у процесі вирішення фахових завдань у тому числі демонструвати лідерські якості.
	ПРН 17. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Курс	2		
Семестр	3		
Кількість кредитів ЄКТС	3		
Аудиторні навчальні заняття		денна форма	заочна форма
	Лекції	16 год.	4 год.
	семінари, практичні	14 год.	2 год.
Самостійна робота		60 год	84 год.
Форма підсумкового контролю	Залік		

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни

Пререквізити	Постреквізити
Українська мова за професійним спрямуванням	Професійна етика психолога

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Перелік тем лекційного матеріалу

Змістовий модуль 1.

Основи й історія риторики як навчальної дисципліни

Тема 1. Риторика як наука, мистецтво та навчальна дисципліна (2 год.)

Риторика як навчальна дисципліна, наука й мистецтво красномовства. Мета і завдання курсу «Риторика», зв'язок з іншими дисциплінами. Предмет і функції ораторського мистецтва. Ораторська майстерність і риторика як наука й мистецтво переконання. Основні частини риторики: історія, теорія, практика, техніка. Закони, поняття, розділи риторики. Категорії класичної риторики: логос, етос, пафос, топос. Зв'язок риторики з іншими дисциплінами.

Тема 2. Історичні витоки та розвиток риторики (4 год.)

Риторика в Давній Греції. Сократ як родоначальник мистецтва ведення діалогу (діалоги, бесіди, дискусії та «іронія»). Платон про єдність синтезу й аналізу в ораторському мистецтві. Аристотель і його «Риторика». Визначення Аристотелем місця риторики серед інших наук і мистецтв і сутності «технічних» і «нетехнічних» способів переконання. 5. Риторика в Давньому Римі. Азіанізм і аттіцизм. Творчість і спадщина Марка Туллія Цицерона. Три трактати про авторське мистецтво. Квінтіліан і його теорія римського красномовства.

Теми, що виносяться на самостійне вивчення.

1. Світова міфологія красномовства (грецькі боги, богині й міфічні істоти як покровителі й презентанти красномовства; міфологія та римська культура риторики; єгипетська, японська, давньоіндійська міфологія тощо) – **2 години**.

2. Епідейктичне (похвальне) красномовство. Горгій – майстер урочистої похвальної промови (Горгій як автор принципу «риторика – майстер переконання»; «Похвала Єлені» і «Виправдання Паламеда»; школа красномовства в Афінах; «чарування духу» й «обман думки» – основні складові успішної промови за Горгієм) – **2 години**.

3. Виховний потенціал життя та діяльності Демосфена (Демосфен як оратор-демократ, патріот, особистість із надзвичайною силою волі; незвичні початок і кінець ораторської кар'єри Демосфена; політичні промови

Демосфена; Демосфен та Есхін; засоби вдосконалення риторичної техніки, запропоновані Демосфеном) – **2 години**.

4. Аттіцизм. Гай Юлій Цезар як оратор (риторика як засіб досягнення політичної мети – влади; «Записки про галльську війну» і «Записки про громадянську війну» Гая Юлія Цезаря; епістоли-репортери-плагіатори-епістолярний стиль; Гай Юлій Цезар як перший організатор преси й журналістики – «Щоденні протоколи сенату і римського народу») – **2 години**.

5. Розвиток красномовства в середні віки (церква як основний осередок культури середніх віків; розвиток полеміки; Філон Александрійський як засновник екзегетики; розвиток релігійного красномовства, християнські настанови, проповіді, гомілетика християнського періоду; послання римського єпископа Климента до коринтян; богослов Тертуліан (II-III століття); гоміліархії (вибрані проповіді) Отців Церкви: Амбросія, Августина, Григорія Двоєслова, Василя Великого, Івана Золотовустого; проповідь як єдина жива форма публічної промови часів середньовіччя) – **4 години**.

6. Ораторське мистецтво епохи Відродження й Нового часу (гуманізм епохи Відродження; занепад релігійного і стрімкий розвиток світського красномовства; європейський гуманізм і культ Цицерона; політичне й академічне красномовство епохи Просвітництва; союз «риторика-поетика-стилістика»; виховально-просвітницька ідея як головна функція риторики Нового часу) – **4 години**.

Джерела – 3, 5, 8, 12.

Тема 3. Розвиток ораторського мистецтва в Україні (2 год.)

Красномовство часів Київської Русі (XI–XIV ст.). «Слово про закон й благодать» митрополита Іларіона. Єпископ і проповідник-оратор Кирило Туровський. Красномовство XIV–XVIII ст. Роль Києво-Могилянської академії в розвитку риторики та братські школи. Найвидатніший ритор і найкращий український оратор кінця XVII–початку XVIII ст. Феофан Прокопович. Вітчизняне красномовство в XIX–XX столітті. Сучасне ораторське мистецтво в Україні.

Теми, що виносяться на самостійне вивчення.

1. Слов'янський епос і його вплив на розвиток української риторики – **2 години**.

2. Красномовство часів Київської Русі (XI–XIV ст.). «Ізборники Святослава» 1073 і 1076 рр. і «Повчання» Володимира Мономаха – **2 години**.

3. Мовотворчість письменника-полеміста Івана Вишенського – **2 години**.

4. Українське бароко. Мовна спадщина й філософія слова Григорія Сковороди. Антична піїтика й церковнослов'янська гомілетика в літературних творах і наукових трактатах Григорія Сковороди – **4 години**.

5. Проповідники й ритори-педагоги XIV–XVIII століття Інокентій Гізель, Лазар Баранович, Іоанікій Галятовський, Антоній Радивиловський. Праця «Риторична рука» Стефана Яворського – **4 години**.

Джерела – 3, 4, 8, 12.

Змістовий модуль 2.

Публічний виступ як важливий засіб комунікації переконання

Тема 4. Публічний виступ як жанровий різновид ораторського мистецтва (2 год.)

Публічне мовлення. Загальна характеристика. Роди та види красномовства. Жанри публічного виступу. Архітектоніка (будова) виступу. Докомунікативний, комунікативний і посткомунікативний етапи роботи з публічним виступом.

Тема 5. Модель комунікації Гарольда Лассвела як одна з провідних парадигм дослідження комунікаційного процесу (2 год.)

Складові моделі (формули) Лассвела як ключі для якісної комунікації. Авдиторія і Стенфордська промова С. Джебса 2005 року. Намір публічного виступу, правильне сегментування авдиторії і Телезвернення до нації Президента США Рональда Рейгана в 1986 році після вибуху шатла «Челленджер». Канал комунікації, о. Кирило Аксельрод та експеримент Марини Абрамович. Бажаний ефект (результат) публічного виступу і Шахерезада зі збірки казок IX століття «Тисяча й одна ніч». Комунікативна стратегія оратора і зустріч Папи Римського Івана-Павла II з молоддю у Львові 26 червня 2001 року (2 год.).

Тема 6. Оратор та авдиторія. Засоби активізування уваги слухачів. Невербальні засоби спілкування (2 год.)

Оратор та його типи. Подолання страху та скутості перед авдиторією. Образ оратора: зовнішній вигляд. Психологія кольору. Оратор та авдиторія. Встановлення контакту із слухачами: привернення та утримання уваги авдиторії.. Невербальні засоби активізації уваги слухачів: міміка, жести, пози.

Тема 7. Культура сприймання публічного виступу. Види запитань (2 год.)

Слухання як важливий компонент техніки професійного спілкування. Види слухання. Техніка активного слухання. Види запитань під час виголошення і сприймання публічного виступу.

Зміст семінарських занять

Тема 1. Риторика – наука, мистецтво та навчальна дисципліна (на основі представленого теоретичного матеріалу, здобувачі мають підготувати відповіді на наступні питання: 1) Риторика як наука та мистецтво красномовства; 2) Категорії класичної риторики: логос, етос, пафос, топос; 3) Закони риторики; 4) Риторика як навчальна дисципліна. Частина риторики: історія, теорія, практика, техніка. Функції риторики; 5) Зв'язок риторики з іншими науками).

Завдання для самостійної роботи. Підготувати презентації та доповіді на одну із запропонованих тем: «Риторика Давньої Греції», «Риторика Стародавнього Риму», «Риторика Римської імперії».

Тема 2. Ораторське мистецтво: від Стародавнього світу до сьогодення дисципліна (на основі представленого теоретичного матеріалу, здобувачі мають підготувати відповіді на наступні питання: 1) Передумови формування ораторського мистецтва: міфологія красномовства; 2) Антична риторика: ораторство Давньої Греції (Горгій, Демосфен, Сократ, Платон, Аристотель), Стародавнього Риму (Цицерон, Гай Юлій Цезар), Римської імперії (Квінтіліан); 3) Розвиток красномовства в середні віки та епоху Відродження, Нового часу. Сучасне ораторське мистецтво).

Завдання для самостійної роботи. Переглянути та проаналізувати промову «Три історії» американського підприємця та оратора – Стіва Джобса. Підготувати презентації та доповіді на одну із запропонованих тем: «І. Вишенський та мистецтво красномовства», «Постать Г. Сковороди в риторичній науці», «Риторична діяльність Ф. Прокоповича».

Тема 3. Історія розвитку ораторського мистецтва в Україні (на основі представленого теоретичного матеріалу, здобувачі мають підготувати відповіді на наступні питання: 1) Слов'янський епос та його вплив на розвиток української риторики; 2) Красномовство часів Київської Русі (XI–XIV ст.); 3) Красномовство XIV–XVIII ст. Роль Києво-Могилянської академії в розвитку риторики та братські школи; 4) Вітчизняне красномовство в XIX–XX столітті; 5) Сучасне ораторське мистецтво в Україні).

Завдання для самостійної роботи. Знайти зразки таких видів красномовства, як академічне, політичне, юридичне, церковне, суспільно-побутове.

Тема 4. Роди та види красномовства. Типи промов: методика написання, етапи підготовки. Структура ораторського твору (на основі представленого теоретичного матеріалу, здобувачі мають підготувати відповіді на наступні питання: 1) Роди та види красномовства: академічне красномовство; політичне (соціально-політичне) красномовство; юридичне (судове) красномовство; церковне (богословсько-церковне) красномовство; суспільно-побутове (соціально-побутове) красномовство; 2) Типи промов; 3) Вибір теми, складання плану, добір матеріалу; 4) Запис промови та розмітка тексту знаками партитури, тренування; 5) Методики запам'ятовування текстів та увага; 6) Структура ораторського твору: вступ, основна частина, висновок).

Завдання для самостійної роботи. Робота з текстом промови Ємми Уотсон в ООН «Він для неї». Визначити основну думку промови. Скласти розгорнутий план. Обдумати над тим, як здійснювався добір матеріалу для промови. Проаналізувати елементи ораторської промови: вступ, основну частину та висновок. Розмітити тексту знаками партитури. Потренуватися читати розмічений текст.

Тема 5. Оратор та аудиторія. Засоби активізування уваги слухачів. Невербальні засоби спілкування (на основі представленого теоретичного матеріалу, здобувачі мають підготувати відповіді на наступні питання: 1) Оратор та його типи. Подолання страху та скутості перед аудиторією; 2) Образ оратора: зовнішній вигляд. Психологія кольору; 3) Оратор та аудиторія. Встановлення

контакту із слухачами: привернення та утримання уваги аудиторії; 4) Невербальні засоби активізації уваги слухачів: міміка, жести, пози).

Завдання для самостійної роботи. Написати промову на тему «Свобода та права людини», залучаючи тропи, фігури, фразеологізми. Виголосити написаний текст згідно з вимогами ораторської майстерності.

Тема 6. Культура й образність ораторського мовлення (на основі представленого теоретичного матеріалу, здобувачі мають підготувати відповіді на наступні питання: 1) Культура мовлення: відхилення від норми; 2) Стилiстично марковані елементи мовлення: тропи та фігури; 3) Фраземи в образному мовленні. Збагачення словникового складу мови).

Завдання для самостійної роботи. Написати промову чи стендап на одну із запропонованих тем, залучаючи засоби образного мовлення.

1. Українська мова як ідентифікатор національності.
2. Іноземна мова як можливість самореалізації.
3. Мета у житті та шлях її реалізування.
4. Життєві труднощі та способи їх подолання.
5. Екологічні проблеми світового рівня.
6. Щастя та його сутність.
7. Дружба та вірність.
8. Як перетворити недруга на друга: корисні поради.
9. Чи буває гарне потворним.
10. Відмінність поколінь: батьки та діти.
11. Якою буде Україна через 10 років.
12. Ваш внесок в розбудову України.
13. Поради для себе в минулому.
14. Порада з життя (наприклад, як кинути палити чи пити каву тощо).
15. Важливість культури спілкування у сім'ї.
16. Життя та його цінність.
17. Смішні ситуації з життя.
18. Менталітет українців.
19. Причини комунікативної девіації та досягнення перлокутивного ефекту.
20. Толерантність та прямолінійність: дотримання правила «золотої середини».
21. Як схилити співрозмовника до своєї думки.
22. Поняття «патріотизму».
23. Фільми та їхній вплив на психо-емоційний розвиток сучасної молодці.
24. Книга як мистецтво виховання.
25. Методика поєднання навчання та відпочинку.
26. Як згуртувати колектив для ефективної роботи.
27. Життя без інтернету.
28. Освіта в Україні та закордоном.
29. Як зіставити поняття «відмінник» та «успіх».
30. Одяг як самовираження. Поняття «доречності».

Тема 7. Технічний аспект ораторського виступу. Тренінг із ораторського мистецтва (на основі представленого теоретичного матеріалу,

здобувачі мають підготувати відповіді на наступні питання: 1) Дихання та його види; 2) Голос та його властивості. Зв'язок дикції та орфоепії. Чинники порушення орфоепічних норм; 3) Інтонування. Фразовий наголос та його види).

*Завдання для самостійної роботи. **Виголосіть заздалегідь підготовлену промову чи стендап згідно з правилами ораторської майстерності.***

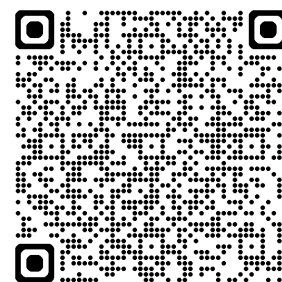
Зміст самостійної роботи студентів
Розподіл годин, виділених на вивчення дисципліни
«Риторика»

Найменування видів робіт	Розподіл годин	
	денна форма	заочна форма
Самостійна робота, год, у т.ч.:	60	84
Опрацювання матеріалу, викладеного на лекціях	16	4
Підготовка до практичних занять та контрольних заходів	14	2
Підготовка звітів з практичних робіт	-	-
Підготовка до поточного контролю	-	-
Опрацювання матеріалу, винесеного на самостійне вивчення	20	78

ПОЛІТИКА КУРСУ

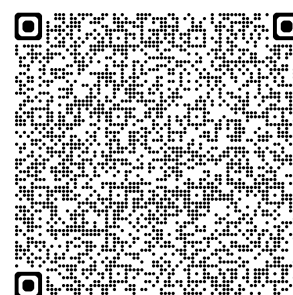
1) щодо системи поточного і підсумкового контролю

Організація поточного та підсумкового семестрового контролю знань студентів, проведення практик та атестації, переведення показників академічної успішності за 100-бальною шкалою в систему оцінок за національною шкалою здійснюється згідно з «Положенням про систему поточного і підсумкового контролю, оцінювання знань та визначення рейтингу здобувачів освіти». Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

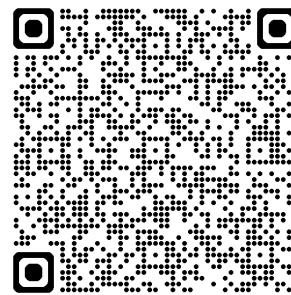
2) щодо оскарження результатів контрольних заходів

Здобувачі вищої освіти мають право на оскарження оцінки з дисципліни отриманої під час контрольних заходів. Апеляція здійснюється відповідно до «Положення про політику та врегулювання конфліктних ситуацій». Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

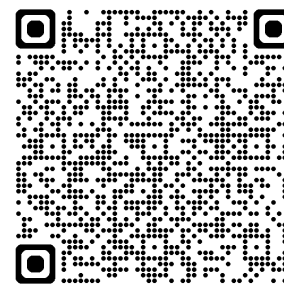
3) щодо відпрацювання пропущених занять

Згідно «Положення про організацію освітнього процесу» здобувач допускається до семестрового контролю з конкретної навчальної дисципліни (семестрового екзамену, диференційованого заліку), якщо він виконав усі види робіт, передбачені на семестр навчальним планом та силабусом/робочою програмою навчальної дисципліни, підтвердив опанування на мінімальному рівні результатів навчання (отримав ≥ 35 бали), відпрацював визначені індивідуальним навчальним планом всі лекційні, практичні, семінарські та лабораторні заняття, на яких він був відсутній. Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

4) щодо дотримання академічної доброчесності

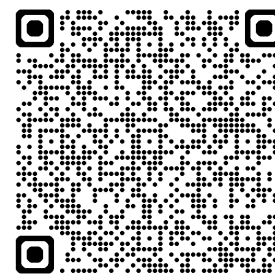
«Положення про академічну доброчесність» закріплює моральні принципи, норми та правила етичної поведінки, позитивного, сприятливого, доброчесного освітнього і наукового середовища, професійної діяльності та професійного спілкування спільноти Університету, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання. Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

Важливо, що під час виконання письмових тестових завдань недопустимим є порушення академічної доброчесності. Презентації та виступи мають бути авторськими (оригінальними).

5) щодо використання штучного інтелекту

«Положення про академічну доброчесність» визначає політику щодо використання технічних засобів на основі штучного інтелекту в освітньому процесі. Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#). «Положення про систему запобігання та виявлення академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації та фальсифікації академічних творів» містить рекомендації щодо використання в академічних текстах генераторів на основі штучного інтелекту. Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

Під час вивчення навчальної дисципліни «Риторика» використання ШІ заборонене.

6) щодо використання технічних засобів в аудиторії та правила комунікації

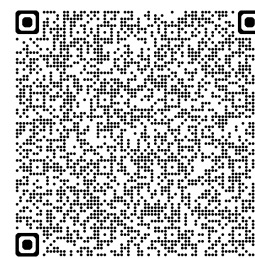
Використання мобільних телефонів, планшетів та інших гаджетів під час лекційних та практичних занять дозволяється виключно у навчальних цілях (для уточнення певних даних, перевірки правопису, отримання довідкової інформації тощо). На гаджетах повинен бути активований режим «без звуку» до початку заняття. Під час занять заборонено надсилання текстових повідомлень, прослуховування музики, перевірка електронної пошти, соціальних мереж тощо. Під час виконання заходів контролю використання гаджетів

заборонено (за винятком, коли це передбачено умовами його проведення). У разі порушення цієї заборони результат анулюється без права перескладання.

Комунікація відбувається через електронну пошту і сторінку дисципліни в Moodle.

7) щодо зарахування результатів навчання, здобутих шляхом формальної/інформальної освіти

Процедури визнання результатів навчання, здобутих шляхом формальної/інформальної освіти визначаються «Положенням про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та / або інформальної освіти». Ознайомитись з документом можна за [покликанням](#).

Під час вивчення навчальної дисципліни «Риторика» студентам надається можливість перерахування інформальної освіти. Сертифікат, який отримали під час навчання, – є підтвердженням засвоєння студентом окремих тем, що включені у зміст дисципліни.

№ п/п	Перелік сертифікованих (безкоштовних) онлайн-курсів	Перелік тем, які можуть бути перераховані (за умови наявності сертифіката на ім'я та прізвище студента/студентки)
1	Разове заняття з ораторського мистецтва. Лекція «Майстер публічних виступів».	<ul style="list-style-type: none"> • «Оратор та аудиторія. Засоби активізування уваги слухачів. Невербальні засоби спілкування». • «Культура сприймання публічного виступу. Види запитань».

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

При вивченні дисципліни застосовується комплекс методів для організації навчання студентів з метою розвитку їх логічного та абстрактного мислення, творчих здібностей, підвищення мотивації до навчання та формування особистості майбутнього фахівця.

Програмний результат навчання	Методи навчання	Метод оцінювання
<p>ПРН 1. Здатність дотримуватися норм професійної етики.</p> <p>ПРН 2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ в контексті професійних завдань.</p>	<p>Словесні методи (розповідь-пояснення, бесіда), наочні методи (ілюстрування, комп'ютерні і мультимедійні методи), індуктивний метод, дедуктивний метод, порівняння, узагальнення, конкретизація, виокремлення основного, проблемно-пошуковий</p>	<p>Залік, поточний контроль (усний контроль, письмовий контроль, поточний контроль).</p>

<p>ПРН 4. Обґрунтувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.</p> <p>ПРН 6. Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження.</p> <p>ПРН 7. Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки.</p> <p>ПРН 8. Презентувати результати власних досліджень усно/письмово для фахівців і нефахівців.</p> <p>ПРН 9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних засад і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання (зокрема, щодо організації заходів раннього втручання).</p>	<p>метод, репродуктивний метод, творчий метод, дослідницький метод, методи самостійної роботи вдома, робота під керівництвом викладача, інтерактивні методи (дискусія, мозковий штурм, бесіда-діалог).</p>	
--	--	--

<p>ПРН 10. Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника.</p> <p>ПРН 13. Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.</p> <p>ПРН 14. Ефективно виконувати різні ролі у команді у процесі вирішення фахових завдань у тому числі демонструвати лідерські якості.</p> <p>ПРН 17. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.</p>		
--	--	--

ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Процедура проведення контрольних заходів, а саме поточного контролю знань протягом семестру та підсумкового семестрового контролю (заліку) – регулюється «Положенням про систему поточного та підсумкового контролю

оцінювання знань та визначення рейтингу студентів», яке розміщено на сайті університету в розділі «Публічна інформація»

Фіксація **поточного** контролю здійснюється в «Електронному журналі обліку успішності академічної групи» на підставі чотирибальної шкали – «2»; «3»; «4»; «5». У разі відсутності студента на занятті виставляється «н». За результатами поточного контролю у Журналі, автоматично визначається підсумкова оцінка, здійснюється підрахунок пропущених занять.

Критерії оцінювання:

<p>«незадовільно»</p>	<p>володіє навчальним матеріалом на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів, що позначаються окремими словами чи реченнями; володіє матеріалом на елементарному рівні засвоєння, викладає його уривчастими реченнями, виявляє здатність висловити думку на елементарному рівні; володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу;</p>
<p>«задовільно»</p>	<p>володіє матеріалом на початковому рівні, значну частину матеріалу відтворює на репродуктивному рівні; володіє матеріалом на рівні, вищому за початковий, здатний за допомогою викладача логічно відтворити значну його частину; може відтворити значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, за допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, порівнювати та робити висновки, виправляти допущені помилки;</p>
<p>«добре»</p>	<p>здатний застосовувати вивчений матеріал на рівні стандартних ситуацій, частково контролювати власні навчальні дії, наводити окремі власні приклади на підтвердження певних тверджень: вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати її на практиці, контролювати власну діяльність, виправляти помилки і добирати аргументи на підтвердження певних думок під керівництвом викладача; вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, та вміє застосовувати його на практиці; вільно розв'язує задачі в стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу;</p>
<p>«відмінно»</p>	<p>виявляє початкові творчі здібності, самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, оцінює окремі нові факти, явища, ідеї; знаходить джерела інформації та самостійно використовує їх відповідно до цілей, поставлених викладачем; вільно висловлює власні думки і відчуття, визначає програму особистої пізнавальної діяльності, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особисту позицію щодо них; без допомоги викладача знаходить джерела інформації і використовує одержані відомості відповідно до мети та завдань власної пізнавальної діяльності; використовує набуті знання і вміння в нестандартних ситуаціях; виявляє особливі творчі здібності, самостійно розвиває власні обдарування і нахили, вміє самостійно здобувати знання.</p>

Усі пропущені заняття, а також негативні оцінки студенти зобов'язані відпрацювати впродовж трьох наступних тижнів. У випадку недотримання цієї

норми, замість «н» в журналі буде виставлено «0» (нуль балів), без права перездачі. Студенти повинні мати оцінки з не менше 50% аудиторних занять.

До підсумкового контролю допускаються студенти, які за результатами поточного контролю отримали не менше 35 балів. Усі студенти, що отримали 34 бали і менше, не допускаються до складання підсумкового контролю і на підставі укладання додаткового договору здійснюють повторне вивчення дисципліни впродовж наступного навчального семестру.

До підсумкового контролю допускаються всі студенти, які виконали вищевказані вимоги.

Підсумковий контроль знань у формі заліку проводиться у вигляді комп'ютерного тестування. За результатами підсумкового контролю студент може отримати 40 балів.

Студенти, які під час підсумкового контролю отримали 24 бали і менше, вважаються такими, що не здали диференційований залік і повинні йти на перездачу. Загальна семестрова оцінка з дисципліни, яка виставляється в екзаменаційних відомостях оцінюється в балах (національної шкали, 100-бальної шкали й шкали ЄКТС) і є сумою балів отриманих під час поточного та підсумкового контролю.

Шкала оцінювання знань за ЄКТС:

Оцінка за національною шкалою	Рівень досягнень, %	Шкала ECTS
Національна диференційована шкала		
Відмінно	90 – 100	A
Добре	83 – 89	B
	75 – 82	C
Задовільно	67 – 74	D
	60 – 66	E
Незадовільно	35 – 59	FX
	0 – 34	F
Національна недиференційована шкала		
Зараховано	60 – 100	-
Не зараховано	0 – 59	-

Студенти, які не з'явилися на залік без поважних причин, вважаються такими, що одержали незадовільну оцінку.

Порядок повторного проходження контрольних заходів передбачає при підсумковому (семестровому) контролі:

- можливість підвищення рейтингу студента на екзаменаційній сесії шляхом одноразової повторної перездачі, попередньо повідомивши про це викладача

з відповідної дисципліни та подавши заяву в деканат факультету. Одержаний при підвищенні рейтингу результат буде остаточним при виставленні підсумкової екзаменаційної оцінки;

- право на два перескладання академічних заборгованостей;
- право на повторне вивчення дисципліни. У цьому випадку відповідний навчальний компонент відноситься до індивідуального навчального плану наступного навчального періоду.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Абрамович С. Д., Чікарькова М. Ю. Риторика : навчальний посібник. Львів : Світ, 2001. 240 с.
2. Антична література. Греція. Рим. Хрестоматія / упор. Михед Т. В., Якубіна Ю. В. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 952 с.
3. Афанасьєва Л. І. Основи красномовства : навчально-методичний посібник. Кіровоград, 2014. 108 с. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/83099912.pdf> (дата звернення 13.01.2023).
4. Грицаєнко Л. М. Основи красномовства : навч. посібник. Київ : КНУТД, 2013. 245 с.
5. Гузенко І. І. Риторика : навчально-методичний посібник з курсів «Основи риторики» та «Професійна риторика». Львів, 2014. 328 с. URL: <https://repository.ldufk.edu.ua/bitstream/34606048/3492/1/rytoryka.pdf> (дата звернення 13.01.2023).
6. Колінько М. В. Риторика для політологів : навчальний посібник для студентів закладів вищої освіти. Київ : ФОП Халіков Р. Х., 2022. 127 с.
7. Колотілова Н. А. Риторика : навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2007. 232 с.
8. Куньч З., Городиловська Г., Шмілик І. Риторика. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2016. 496 с. URL: <https://vlp.com.ua/node/18743> (дата звернення 13.01.2023).
9. Макович Х. Я., Вербицька Л. О., Капітан Н. О. Словник термінів і понять з риторики. Львів, 2016. 140 с.
10. Мацько Л. І., Мацько О. М. Риторика : навчальний посібник. 2-е вид., стереот. Київ : Вища школа, 2006. 311 с.
11. Нікітіна А. В., Барилова Г. К., Кравченко М. В. Риторика : навчальний посібник. Старобільськ, 2021. 99 с.
12. Онуфрієнко Г. С. Риторика : навч. посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 625 с.
13. Ораторське мистецтво : навчальний посібник для студентів вищ. навч. закл. юрид. спец. / за ред. проф. Н. П. Осипової. Харків : Одиссей, 2006. 144 с.
14. Реброва О. Імідж та індивідуальний стиль вчителя музики в контексті педагогічної ментальності. URL: <http://oldconf.neasmo.org.ua/node/548> (дата звернення: 18.09.2023).
15. Риторика : навчальний посібник / упор. Т. К. Ісаєнко, А. В. Лисенко. Полтава : ПолтНТУ, 2019. 247 с.

Додаткова література

16. Айзексон В. «Стів Джобс. Біографія засновника компанії Apple». Брайт Стар Паблішинг. 2016. 608 с. URL: <https://samorozvytok.info/content/volter-ayzekson-stiv-dzhobs-biografiya-zasnovnika-kompaniyi-apple>
17. Андерсон К. Успішні виступи на TED. Рецепти від найкращих спікерів. Київ : Наш формат, 2016. 256 с.
18. Бабинець М. М. Вербальні і невербальні засоби спілкування в менеджменті. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «педагогіка, соціальна робота»*. Вип. 30. С. 13–14.
19. Блага О. Б. Климент Александрійський про духовне виховання людини. *Духовність особистості: методологія, теорія і практика*. 2019. № 2 (89). С. 39–51.
20. Борг Дж. Мистецтво говорити: таємниці ефективного спілкування. Київ : Фабула, 2019. 304 с.
21. Верховень В. Промови, що змінили світ. Харків : Фоліо, 2019. 320 с.
22. Вуйчич Н. Життя без обмежень. Шлях до неймовірно щасливого життя. 2016. 352 с.
23. Гончарова О. М. Ораторське мистецтво: особливості становлення. *Культура України*. 2010. Вип. 31.
24. Елліот Дж. Стів Джобс. Уроки лідерства. 2012. 240 с.
25. Кінг Л., Гілберт Б. Як розмовляти будь з ким, будь-коли і будь-де. Секрети успішного спілкування. Київ : Моноліт-Bizz, 2019. 204 с.
26. Ковальська Н. А., Закацюра М. О. Майстерність публічного виступу як показник мовної компетенції. С. 653–657.
27. Красномовець. URL: <https://krasnomovec.club/> (дата звернення 13.01.2023).
28. Кушнір Р. Великий оратор, або як виступати так, щоб вам аплодували стоячи. Дрогобич : Коло, 2013. 256 с.
29. Луца М. Мистецтво публічного виступу. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Філологія (мовознавство) : збірник наукових праць*. Вінниця : ТОВ «фірма «Планер», 2015. Вип. 21. С. 272–276.
30. Макович Х. Я., Вербицька Л. О., Капітан Н. О. Словник термінів і понять з риторики. Львів, 2016. 140 с.
31. Олійник О. Б. Статус юридичної риторики в епоху Середньовіччя та Відродження. 2010. URL: <https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/5484/1/10%20-%203%287%29%20-%2020.pdf>
32. Риторика: Як навчитися гарно говорити. URL: <https://blog.agrokebety.com/rytoryka-yak-navchytysya-harno-hovoryty>. (дата звернення 13.01.2023).
33. Роббінс Е. Розбуди в собі велетня. 2017. 576 с.
34. Степура А. WOW-виступ по-українськи. Ноу-хау сучасного оратора. Київ : МонолітBizz, 2018. 304 с.

35. Ткаченко Л. П. Критика риторики як навчальної дисципліни (друга половина XIX – початок XX століття). *Збірник наукових праць «Педагогіка та психологія»*. Харків, 2017. Вип. 58. С. 305–313.
36. Тур О. М. Соціально-історичні передумови становлення й розвитку проблем формування комунікативної компетентності: антична доба. *Наукові записки. Серія : Педагогічні науки*. 2016. Вип. 147. С. 138–141.
37. Царенок А. В. Естетосфера риторичного мистецтва (на прикладі православної проповіді в Україні) : дис. ... канд. філос. наук : 09.00.08. Чернігів, 2011. 208 с.
38. Шварценегер А. Пригадати все. 2012. 665 с.
39. Янкович М. В. Історико-культурні передумови розвитку та формування ораторського дискурсу у Стародавній Греції. *Філологічні науки*. 2015. № 2(17). 2015. С. 141–144.
40. Cienki A. The study of gesture in cognitive Linguistics : How it could inform and inspire other research in cognitive science. *Wiley Interdisciplinary Reviews*. 2022. PP. 1–17. (doi: <https://doi.org/10.1002/wcs.1623>).